

Ikäihmisten päihdepalvelut

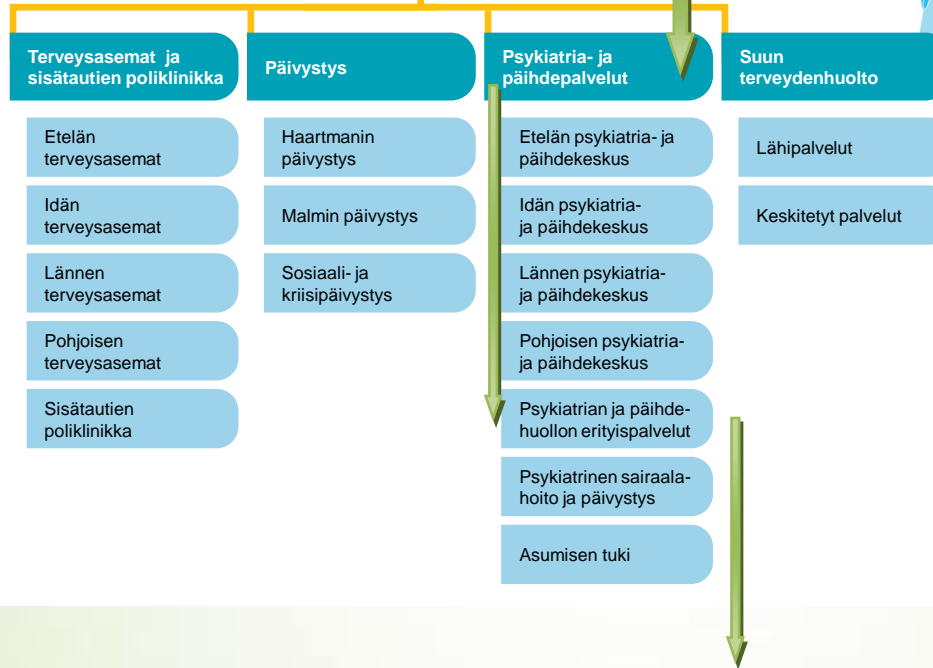
Vanhusneuvosto

21.01.2014

Sairaanhoitajat Mervi Hursti ja Sirpa Ylipiha

Terveys- ja päihdepalvelut

Osastopäällikkö Hannu Juvonen

Konsultaatiotoiminta →

Vanhuspsykiatrian konsultaatiopoliklinikka

Työryhmä

1 erikoislääkäri
4 hoitajaa (oh + 3 sairaanhoitajaa)
osastosihteeri 2 ip/viikko

Vanhuspsykiatrian konsultaatiopoliklinikka

- Tehtävänä on
  - tukea psykiatrisesti tai neuropsykiatrisesti oirehtivien iäkkäiden helsinkiläisten hoitoa ja kuntoutusta antamalla asiantuntijalausunto asiakkaan ongelmasta ilman, että hoitovastuu muuttuu
  - Tukea hoitavia tahoja varhaisen tunnistamisen ja tehokkaan hoidon mahdollistamiseksi
- Työote yksilö- , perhe- ja verkostokeskeinen. Koulutusta yhteistyötahoille, puhelin- ja paperikonsultaatioita
- Yhteistyöverkostot muodostuvat sosiaali- ja terveysviraston yksiköistä
- Tarvitaan lähete

Vanhuspsykiatrian konsultaatiopoliklinikka

- Työmuotoina kotikäynnit, polikliiniset arviot ja hoitavien tahojen tukeminen, neuvonta ja case – ohjaus, omaisten ohjaus
- Hoitajakonsultaatiot toteutetaan yksilöllisesti arvioiden lähetteen perusteella. Tavoitteena on tukea psykiatrisesti oirehtivien vanhusten kotona/palvelutalossa/ryhmäkodissa asumista yksilöllisesti räätälöidyin tukitoimin yhdessä verkoston kanssa ja tarvittaessa määräaikaisin interventioin
- Konsultaatiokäyntejä 1 - 5

Jalkautuva työ

- Potilaan kodissa tapahtuvaa "vieraalla maalla"
- Itsemääräämisoikeus

Parisenkymmentä eri tavoin alkoholiongelmasta 55–80-vuotiasta ilmaisi eräässä fokusryhmähaastattelussa yllättävän yhdenmukaisen näkemyksen siitä, että terveydenhuollossa erityisesti omalääkärin tulisi kysyä kaikilta alkoholinkäytöstä, varsinkin iäkkäämmiltä. Ei ainoastaan joiltakuilta epäilyksenalaisilta vaan kaikilta. Kysymyksen tulee olla neutraali – nostaa pohdittavaksi, miten alkoholi vaikuttaa terveyteen ja hyvinvointiin ikääntyessä. Ja kysyä pitäisi vähintään kerran vuodessa. Alkoholista kysyminen ei silloin tuntuisi kielteiseltä ja moralisoivalta vaan välittävältä. Kenenkään haastatellun omalääkäri ei ollut nostanut asiaa esille ennen kuin ongelmat jo olivat ennättäneet kasautua hallitsemattomiksi. Miksi mahdollisuutta riittävän varhaiseen puuttumiseen ei siis käytetty?

MH ja SY 22.01.14

Miksi kukaan meistä ei ollut kysynyt? Miksi en minäkään silloin, kun hänen masennuksestaan ja unettomuudestaan konsultoitiin vanhuspsykiatria? Lankesinko tavalliseen ansaan? Kyseinen henkilö ei näyttänyt alkoholistilta, eli olisinko havahtunut vasta niin myöhäisessä vaiheessa?

”Eiväthän vanhat ihmiset juo.”

”Turha puuttua kenenkään juomiseen, kuka sitä kerkiää tässä kiireessä.”

”ei kai vanhalta voi ottaa ainoaa iloa pois”

”juonhan minä itsekin”

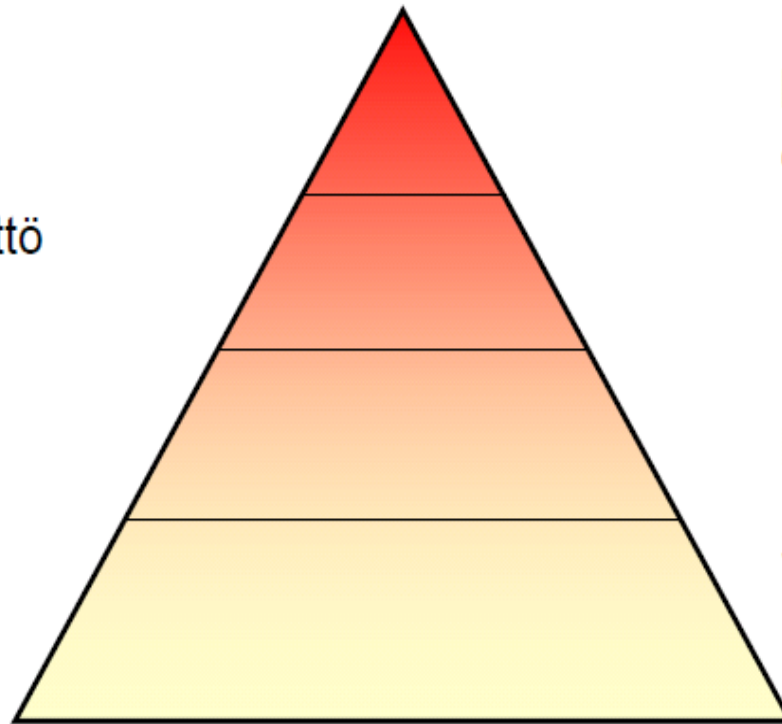
Päihdeongelmien vakavuuden määrittely

Riippuvuus

Haitallinen käyttö

Suurkulutus

Raittius,
kohtuukäyttö

Päihdehoidon eri
hoitomuodot, haittojen
ehkäisy

Motivoiva haastattelu

Mini-interventio

Seulonta ja seuranta

Ikäeettinen päihdetyö

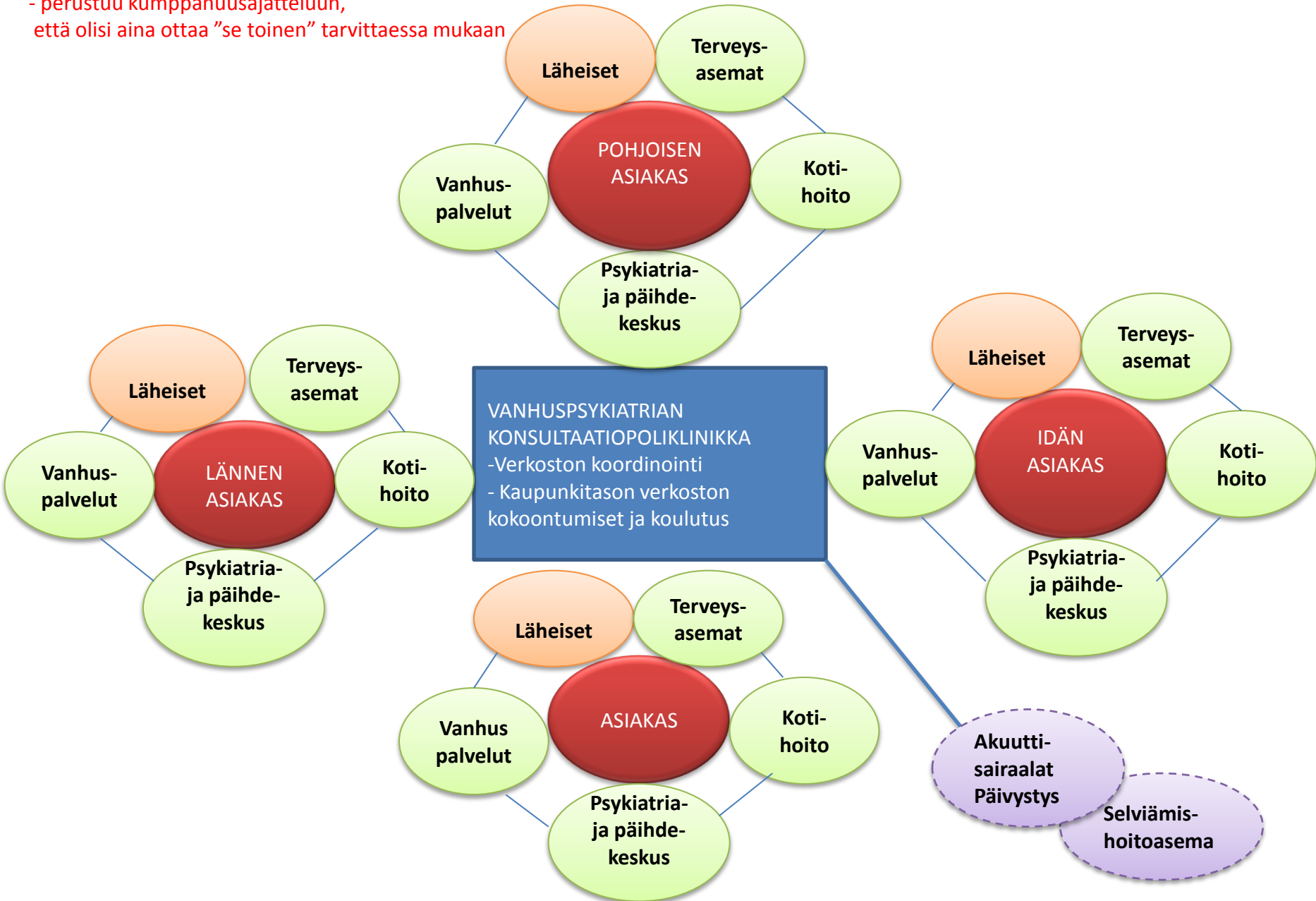
IKÄÄNTYVÄN ÄÄNTÄ KUUNNELLE (TOIM Tarja Leivo) Sininauhaliitto ry

- Ikääntyvän päihteiden käyttäjän kanssa tehtävässä työssä on kuitenkin huomioitava paitsi päihdeongelma myös ikääntymisen tuomat fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja hengellisten tarpeiden muutokset, ikääntyvä elämänhistoriasta kumpuavat merkityssisällöt sekä hänen senhetkinen elämäntilanteensa ja jäljellä olevat elinvuotensa. Ikäeettisen päihdetyön taustalla vaikuttaa myös ajatus voimavaralähtöisestä, asiakasta voimaannuttavasta ja kumppanuuteen perustuvasta toiminnasta.

Ikääntyneiden psykiatrian ja päihdetyön kumppanuusverkosto

19.9.2013/ SY, MH

- perustuu kumppanuusajatteluun,
että olisi aina ottaa "se toinen" tarvittaessa mukaan

Ikäihminen, läheinen, viranomainen havaitsee päihdeongelman olemassaolon

HOIDON TARPEEN ARVIOINTI

KATKAISUHOITO

AVOKUNTOUTUS

LAITOSKUNTOUTUS

MISTÄ SAAN APUA?

- TERVEYSASEMA terveydenhoitaja / lääkäri päihdetyöntekijä
- PÄIHDEPOLIKLINIKKA, vastaanotolle ilman ajanvarausta (=VIA)
- HANGONKADUN POLIKLINIKKA, päivystys ma-pe klo 8.00-12.00

- AVOKATKO ta:lla päivystävän sairaanhoitajan vastaanotolla (katkaisuhoidon tarpeen arviointi, lääkitys)
- KOTIKATKO (hoitava henkilö tekee lähetteen Hangonkadun pkl:lle)
  - LAITOSKATKAISUHOITO ; Hangonkadun vieroitushoito, Töölön vieroitushoito-osasto

- PÄIHDEPOLIKLINIKKA (yksilötapaamiset)
- INTENSIIVINEN AVOKUNTOUTUS (kurseja)
- PÄIVÄTOIMINTA
- RYHMÄTOIMINTA (Pilke)
- **MONIPUOLISET PALVELUKESKUKSET**
- **SEURAKUNNAT, KOLMAS SEKTORI**

- TERVALAMPI; naisten yhteisö, toiminnallisen arkikuntoutuksen
- Ridasjärven päihdehoitokeskus; SETRI-yhteisö
- TAMMIKOTI

Pohjoinen päihdepoliklinikka

Malmin toimipiste

Latokartanontie 7 C, 00700 Helsinki

p. 09 310 58360

Maunulan toimipiste

Suursuonlaita 1, 00630 Helsinki

p. 09 310 69370

Lännen päihdepoliklinikka

Mechelininkatu 46 A, 4 krs,
00250 Helsinki

p. 09 310 47 910

Ajanvaraus klo 12 -13

Uudet asiakkaat:
vastaanotto ilman
ajanvarausta klo 9 –
10.30

Itäinen päihdepoliklinikka

Kahvikuja 3 B, 4. krs, 00980
Helsinki

p. 09 3106 1230 (neuvonta)

p. 09 31062444 (ajanvaraus)

Etelän päihdepoliklinikka

Hämeentie 31 A 5. krs, 00500
Helsinki

p. 09 3104 2947

Ikääntyvien psykiatria- ja päihdepalveluja

- ▶ Palveluohjaus- Katko – kuntoutus
- ▶ Päihdetyöntekijä omalla terveysasemalla / somaattisissa päivystyksissä
- ▶ Kotikatko / avokatko terveysasemalla
- ▶ Liikuntarajoitteisten laitосkatko Töölön vieroitushoito-osastolla
- ▶ PILKE-ryhmät
- ▶ Tammikoti
- ▶ Tervalammen kuntoutuskeskus
- ▶ Ridasjärven päihdehoitokeskus/Setri-yhteisö
- ▶ Hoitaja/lääkäri /psykiatrinen sairaanhoitaja terveysasemalla
- ▶ Psykiatrian poliklinikat /psykiatrinen kotihoito
- ▶ Psykiatrian neuvontapuhelin
- ▶ Kotihoito – arviointikäynti
- ▶ Toiminta monipuolisissa palvelukeskuksissa (päivätoiminta)
- ▶ LAH-jaksot
- ▶ osastohoitojaksot
- ▶ Helsinki Missio
- ▶ Vanhustyön keskusliitto
- ▶ Seurakunnat
- ▶ Vapaaehtoisvälitys
- ▶ Muistineuvola

SYYSTIEN MONIPUOLINEN PALVELUKESKUS Tammikodin päihdekuntoutus

Ikäihmisten päihdepolku 2008–2010-projekti ja Tilat tarkoituksenmukaiseen käyttöön

- talouteen, fyysisen, psyykkisen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja osallisuuteen liittyvät ongelmat tulee hoitaa päihderiippuvuuden rinnalla.
- kuntoutusyksikön tulee olla esteetön + tarjota 24/7 hoitoa ja hoivaa + tarjota sekä **gerontologisia** että **päihdepalveluja**
- moniammatillinen suunnitteluryhmä aloitti 26.1.2012, suunnittelu ja toteutus ovat edenneet limittäin.

Asiakkaat 26.11.2013 mennessä

Ensimmäinen asiakas kuntoutukseen 3.4.2012

66 kuntoutujaa (ml keskeytyneet ja keskeytetyt jaksot)

alle 65 v	5
65 – 69	19
70 - 74	18
75 – 79	15
80 – 84	9
yhteensä	66, joista naisia 17 ja 1 aviopari

Jakson keskeyttäneitä 7 (muistisairaus, ei motiv.)
Keskeytettyjä jaksoja 3 (alkon käyttö +)
em. kahteen ryhmään kuuluvat kaikki miehiä

Virall. omaishoidettavia 4??

Maria Sarkio 10.12.2013

Jakson jälkeen

kotiin	55
Ridasjärvelle	5
Tervalammelle	2
Arviointi ja kuntoutusyksikköön	1
Sairaalaan	1

Toista kertaa Syystiellä
(yksi ollut 3 kertaa) 6

Jakson jälkeen osallistunut Syystien Pilke-ryhmään
4 , muihin Pilke-ryhmiin osallistuvista ei tietoa.
Syystien Pilkerieryhmästä tullut jaksolle 2.